

VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ETÜT ANALİZ YÖNTEMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ¹

STUDENT OPINIONS ON THE ETUDE ANALYSIS METHOD IN CELLO EDUCATION

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
Ankara/Türkiye

Arş. Gör. Hazel ERCAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
Ankara/Türkiye

Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
Ankara/Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada, viyolonsel eğitimine katkı sağladığı düşünülen etüt analiz yönteminin uygulamadaki görünümünü saptamak amaçlanmıştır. Bu amaçla daha önce yapılmış etüt analizleri öğrencilere sunulmuş ve konuya ilişkin görüşler alınmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi uygulanmıştır. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalında alan çalgısı viyolonsel olan toplam 14 öğrenciden lisans II., III. ve IV. sınıfta okuyan 12 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada, daha önce analizleri yapılmış Sebastian Lee Op.31 etüt kitabının 1. ve 13. etütleri, çalışma grubuna ödev olarak verilmiştir. Bir sonraki ders saatinde etütlerin daha önce yapılmış analizi öğrencilere detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Analiz yapılmadan ödev olarak verilmiş ilk hafta ile analizlerin detaylı olarak anlatıldığı ikinci derse ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler nitel çalışma yöntemlerinden içerik analizi yoluyla tema ve kodlarla ifade edilmiştir. Öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3,, Ö12 şeklinde isimlendirilmiştir. Araştırmada, analizi yapılmış etüdün etüt çalışmada bilinç ve farkındalık yarattığı, kolaylık sağladığı ve zaman kazandırdığı, ayrıca etüt analizi konusunda öğrencilerin aldıkları genel müzik eğitiminin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müzik Eğitimi, Viyolonsel Eğitimi, Etüt, Etüt Analizi

ABSTRACT

Aim of this study is to identify the status of etude analysis method in the application process, which is believed to have positive effects on cello education. With this in mind, student were provided with the etude analysis which was practiced before and their opinions were obtained. Being in a qualitative pattern, the study is qualified as descriptive and based on situation determination, where content analysis method was utilized as a qualitative research method. The study group consisted of 12 sophomore, junior, and senior year undergraduate cello students -out of 14 in total-, studying at Gazi University Faculty of Education Department of Fine Arts Education Division of Music Education. The students were given the assignment of the 1st and 13th etudes from Sebastian Lee Op.31 etude book, whose analyses had been conducted before. In the following course hour, the previously analyzed etudes were explained to the students in detail. The students were asked for their opinions about the first week which was allocated for the assignment prior to the analyses, and about the second course where these analyses were explained in detail. Their opinions were interpreted in themes and codes formed through content analysis method, which is a qualitative research method. The students were named as Ö1, Ö2, Ö3,.....Ö12. At the end of the study, it was revealed that the etude whose analysis was carried out before created an awareness and consciousness in the etude practice, eased the process, and saved time. Besides, the general music education received by the students on etude analysis was found insufficient.

Keywords: Music Education, Cello Education, Etude, Etude Analysis

¹ Bu çalışma 28-31 Ağustos 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen Uluslararası 30 Ağustos bilimsel araştırmalar sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Müzik eğitiminin en önemli dallarından biri olan çalgı eğitimi, bireyi yetiştirme ve geliştirme, bir müziksel davranış kazandırma sürecidir. Türkiye’de mesleki çalgı eğitimi kapsamında viyolonsel eğitimi farklı amaçlara yönelik olarak güzel sanatlar fakültelerinde, öğretmen yetiştirmek üzere eğitim fakülteleri ile güzel sanatlar liselerinde ve sanatçı yetiştirmek üzere konservatuvarlarda verilmektedir.

Eğitim fakülteleri, konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakültelerinde çalgı öğretmeni olabilmek büyük sorumluluk isteyen, çalgı çalma becerisinin yanı sıra çalgı çalmayı öğretebilme becerisine sahip olmayı gerektirir. Bu durum güzel sanatlar lisesinde çalgı öğretmeni olabilmek içinde geçerlidir. Ayrıca güzel sanatlar liselerinde çalgı eğitimi verebilmek için eğitim fakültesinden mezun olmak yada pedagojik formasyon almış olmak gerekmektedir. Adı geçen bütün mesleki müzik eğitimi veren kurumlar örgün eğitim kurumlarıdır.

Mesleki amaçlı müzik eğitimi yapılan örgün eğitim kurumlarından eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği anabilim dallarında verilen çalgı eğitimi temelde çalgı çalmayı öğrenebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve çalgı çalmayı öğretebilme basamaklarından oluşmaktadır (Özay, 2005: 2–3).

Çalgı eğitimi; bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünüdür. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız, 2010).

Uzun ve karmaşık bir süreç olan çalgı eğitiminde, öğrenciye ilk derslerden başlayarak bilinçli, sürekli ve özenli uygulanması gereken temel davranışların kazandırılması son derece önem taşımaktadır (Ercan ve Orhan, 2016: 14).

Çalgı eğitiminde öğrenciye doğru bir teknik kazandırmak, öğrencinin müziği ifade etmesinde kolaylık sağlamaktadır. Teknik becerilerin oluşması için gamlar, egzersizler ve etütler en çok kullanılan materyallerdir. Etüt çalışmaları, öğrenciye çalacağı eserler için teknik becerinin oluşturulması ve geliştirilmesi için önemli bir eğitim aracıdır.

Etüt, hemen her çalgıda olduğu gibi viyolonsel eğitimi ve repertuarının da vazgeçilmez öğelerinden biridir (Lin, 2006; Slavich, 2002; Sakar, 1997: 110-111-112; Tunca, 2003: 55-56; Tunca, 2004; Aksu, 2003: 80-81; Herfurt, 1967: 1-35; Mooney, 2003: 5-104, Akt., Güler, 2007).

Uçan (2004) etüdü, çalgıya ilişkin belli bir teknik güçlüğü veya belli bir seslendirim, yorum ya da anlatım güçlüğüne yenmek için beceri veya ustalık kazandırmak amacıyla bestelenmiş parçalar olarak; Ward (1970), icracının temel gelişimini sağlayan parçalar olarak tanımlamıştır (Akt: Düzbastılar, 2013).

"Etüt, içerdiği bir ya da birden çok teknik hedefle, öğrencinin/icracının repertuarına aldığı eserlerde karşılaşılabileceği pek çok güçlüğü giderilmesinde önemli rol oynar. Şu halde, her etüdün, kapsadığı konu ya da teknik güçlükler ve söz konusu güçlüklerin giderilme yöntemleri temelinde, gerek *analitik* ve gerekse *yaratıcı* bir yaklaşımla irdelenmesinde büyük yarar olacağı açıktır (Cüceoğlu ve Berki, 2007: 227)". "Analiz yolu ile etütlerin algılanışı ve benimsenmesi de kolaylaşır. Özellikle eğitim amaçlı etütlerin incelenmesi, analiz edilmesi ve gözden geçirme süreçlerinden faydalı çıkarımlarda bulunulması, şüphesiz eğitim sürecine olumlu katkılar sağlayacaktır (Kurtuldu, 2009: 29)".

Çalgı eğitiminde çalgıdaki teknik ilerlemeyi sağlamak amacıyla yazılmış etüt, egzersiz ve alıştırmalar oldukça önemli eğitim kaynaklarıdır. Bu kaynaklar yazılış amaçlarına göre sağ ve sol el için ayrı ayrı olabileceği gibi birçok amaca birden yönelik de (özellikle etütlerde) olabilir. Çalınması hedeflenen eserlerin doğru çalınmasına yönelik alt yapı sağlamak amacıyla, yazılmış etüt ve diğer kaynaklar teknik analiz yapılması, doğruya daha kısa sürede ulaşılması bakımından gerekli görülmektedir (Ercan ve Orhan, 2017: 385).

2. PROBLEM DURUMU

İlk kez karşılaşılan bir müzik eserini ve etüdünü okumak, çalıcı-öğrenci açısından zorlu bir süreçtir. Birden fazla sayfa, özellikle öğrencilerin gözünü korkuturken, çalmaktan zevk alamama, çalgıdan uzaklaşma gibi problemlere yol açabilir. Çalınacak eserin ve etüdün zorluklarının saptanması, form, müzikal ve armonik analizlerinin yapılması, eser veya etüdün öğrencide geliştirilmesi gereken davranışının belirlenmesi "çalınması zorunlu" esere bakış açısını değiştireceği yönünde pek çok araştırma yapılmıştır. Öğretmen açısından durum bu kadar net olarak görülmekteyken öğrencilerin bu konuya ilişkin görüşlerini belirlemek bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi "viyolonsel eğitiminde etüt analiz yöntemine yönelik öğrenci görüşleri nasıldır?" olarak belirlenmiştir.

2.1. Alt Problemler

- ✓ Doğrudan etüt ödevi alıp çalışma ve analiz edilmiş bir etüdü çalışma arasındaki farkı nasıl ifade edersiniz?
- ✓ Aldığınız genel müzik eğitimi çaldığınız etütleri analiz etme konusunda yeterli midir?

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, daha önce yapılan etüt analizlerini amacına ulaşıp ulaşmadığını saptamak amaçlanmıştır. Daha önce yapılmış etüt analizi çalışmalarının sınanması bakımından önemli görülmektedir.

4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- ✓ Bu araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında verilen çalgı eğitimi ile,
- ✓ 2018-2019 öğretim yılı Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı viyolonsel öğrencileri ile,
- ✓ Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında verilen viyolonsel eğitiminde kullanılan Sebastian Lee Op.31 etüt kitabındaki 1. ve 13.etüt analizleri ile,

5. YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel bir araştırma olup durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi uygulanmıştır.

“Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına nitel araştırma denir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39)”.

“Birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaya içerik

analizi denir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227)”. İçerik analizinin aşamaları;

1. Verilerin kodlanması,
2. Temaların bulunması,
3. Verilerin, kod ve temalara göre organize edilmesi,
4. Bulguların yorumlanması“dır.

“Verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlanmasına betimsel araştırma denir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013: 22)”.

5.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programında okumakta olan 14 viyolonsel öğrencisinden lisans II., III. ve IV. sınıf olan 12 öğrenci oluşturmaktadır.

5.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Daha önce analizleri yapılmış Sebastian Lee op.31 etüt kitabının 1. ve 13. etütleri, çalışma grubuna ödev olarak verilmiştir. Bir sonraki ders saatlerinde etütlerin analizi açıklanarak öğrencilere anlatılmıştır. Analiz yapılmadan ödev olarak verilmiş ilk ders ile analizlerin detaylı olarak anlatıldığı ikinci derse ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler nitel çalışma yöntemlerinden içerik analizi yoluyla tema ve kodlarla ifade edilmiştir. Öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3,, Ö12 şeklinde isimlendirilmiştir.

6. BULGULAR ve YORUMLAR

6.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Doğrudan etüt ödevi alıp çalışma ve analiz edilmiş bir etüdü çalışma arasındaki farkı nasıl ifade edersiniz?

Tablo 1. Doğrudan etüt ödevi çalışma ve analiz edilmiş bir etüdü çalışma arasındaki fark ile ilgili öğrencilerin görüş tablosu

Temalar	Kodlar
Kolaylık	"Etüdün zorluklarının saptanmış olması nereye daha çok çalışacağım konusunda kolaylık sağlıyor (Ö1)."
	"Etüdü daha iyi çalabiliyorum (Ö2)."
	"Etüt analizi bana yol gösterdiği için kolaylık sağlıyor (Ö4)."
	"Analizi yapılmadığı zaman yanlış çalışabiliyorum ve düzeltmek için zaman kaybediyorum. Analizi yapılmış etütlerde zamandan kazanıyorum (Ö5)."
	"Etüt analizi çalışmamı kolaylaştırıyor (Ö7)."
Zaman	"Analiz sayesinde başka etüt ve eserlere aktarı yapabiliyorum. Buda bana kolaylık sağlıyor (Ö10)"
	"Analizi yapınca daha kolay parçayı çıkartabiliyorum (Ö11)."
	"Analizi yapılmamış etüdü çalışırken daha çok zaman harcamış oluyorum ama analizi yapılmış etütte daha kısa sürede çalışıyorum (Ö2)."
	"Etüdün analiz edilmesi bana zaman kazandırıyor (Ö4)."
Bilinç-Farkındalık	"Etüt analizi sayesinde daha çabuk kavrayıp daha kısa sürede ilerleyebiliyorum (Ö9)."
	"Etüt analizinde etüdü daha hızlı kavrayıp daha doğru ve kalıcı öğreniyorum (Ö11)."
	"Etüdü öğrenme ve bitirme hızım artıyor analiz sayesinde (Ö12)."
	"Etüt analizi yapılmış etütlerde çalışmam gereken yerleri çalışıp daha iyi çalabiliyorum (Ö2)."
	"Analizi yapılmadan çalıştığım zaman daha bilinçsizce çalışıyorum (Ö3)."
	"Analizi yapılmış etütte nereye nasıl çalışmam gerektiğini bildiğim için daha etkili oluyor (Ö3)."
	"Etüt analizinde etüde bakış açım değişiyor (Ö5)."
	"Gelişigüzel çalışmaya başladığımda bir çok şeyi farketmiyorum (Ö6)."
"Etüt analizi görmediklerimi görmemi sağlıyor. Etüdün amaçlarını farketmemi sağlıyor (Ö7)."	
"Analizi yapınca etüdün neyi hedeflediğini daha iyi anlamış oluyorum (Ö8)."	
"Analiz sayesinde daha bilinçli çalışabiliyorum (Ö10)."	
"Analizi yapılmış etüt sayesinde etüdün görüldüğünden daha kısa olduğunu farkediyorum. Analizi yapılmamış etütlere bakış açım değişti.(Ö12)."	

Tablo 1'de görüldüğü gibi analizi yapılmış etüt ve analizi yapılmadan doğrudan alınmış etüt çalışmaları ile ilgili öğrencilerin görüşleri daha çok "bilinç-farkındalık" teması altında toplanmıştır. Bu durumda etüt analizi çalışmalarında hedeflenen, öğrencilere "analitik bakış açısı geliştirme ve farkındalık yaratma" amaçlarına ulaşıldığı söylenebilir. Ayrıca kolaylık sağladığı ve zaman kazandırdığı da öğrencilerin ifadelerinden anlaşılmaktadır.

6.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aldığımız genel müzik eğitimi çaldığınız etütleri analiz etme konusunda yeterli midir?

Tablo 2. Öğrencilerin aldığı genel müzik eğitiminin çalınan etütleri analiz etme konusunda yeterli olu olmadığı ile ilgili görüşleri

ÖĞRENCİLER	Evet	Hayır
Ö1		✓
Ö2	✓	
Ö3		✓
Ö4		✓
Ö5	✓	
Ö6		✓
Ö7		✓
Ö8		✓
Ö9	✓	
Ö10	✓	
Ö11	✓	
Ö12		✓
TOPLAM	5	7

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğrencilerin aldığı genel müzik eğitimi çaldıkları etütleri analiz etmek için yeterli olmadığı söylenebilir. Etüt analizlerinin biçim-form, armonik ve teknik analiz olarak yapılmasının bir müzik eserine bütüncül bakma konusunda oldukça önemli olduğu gerçeğiyle çalgı eğitimi verilen kurumlarda analize yönelik derslerin önemsenmesi gerektiği söylenebilir.

7. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

7.1. Sonuçlar

Araştırmaların sonuçları ve önerileri yeni çalışmalara kaynak olup, sınanması gereken verilerdir. Bir çalışma modeli olan "etüt analizi modeli" viyolonsel eğitiminde de uygulanmış, yayın olarak da farklı etütlerle (Sebastian Lee Op. 31 No: 1-13) sunulmuştur. Çalışılan bu etütlerin uygulamadaki görünümüne ilişkin yapılan bu çalışmada ise etüt analizi ile yapılan çalgı derslerinin verimliliğini arttırdığı, etüdü çalışmada bilinç ve farkındalık yarattığı, kolaylık sağladığı ve zaman kazandırdığı çalışmanın en önemli sonucudur. Ayrıca çalışmada çıkan diğer bir sonuç ise etüt analizi konusunda öğrencilerin aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu ifade etmeleridir. Öğrencilerin, çalgı çalmanın sadece notaları ifade etmek olmadığı gerçeği ve bilinciyle yetişmelerinin önemi üzerinde durulması ve müziğin form, armoni ve teknik olarak bir bütün olduğu, çalgı çalmanın da bu bütünün bir parçası olduğunun önemsenmesi gerekmektedir.

7.2. Öneriler

- ✓ Etüt analizlerini öncelikle öğrencinin yapması, müzik eserine analitik bakabilmesi açısından önemli olup daha sonra öğretmenin eksikleri tamamlaması,
- ✓ Analizlerin yetkin kişilerce viyolonsel eğitimi alan öğrenciler için önemli bir eğitim materyali olduğu gerçeği ile yapılması,
- ✓ Özellikle çalgı öğretmeni olmak isteyen öğrencilere yönelik müziği bütün olarak görebilme fikrinin aşılması ve analiz için gerekli olan donanımla mezun olmaları,
- ✓ Etüt analizlerinin biçim-form, armonik ve teknik analiz olarak yapılmasının bir müzik eserine bütüncül bakma konusunda oldukça önemli olduğu gerçeğiyle çalgı eğitimi verilen kurumlarda analize yönelik derslerin önemsenmesi gerektiği önerilir.

KAYNAKÇA

Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Kılıç, E. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri (14.Basım). Ankara: Pegem Akademi.

Cüceoğlu, Gülten, ve Berki, Türev, (2007), "Flüt Eğitimine Yönelik Bir Etüt Analiz Modeli", *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 227-235.

Düzbastılar, Erol, Meltem, (2013), "Keman Eğitimine Yönelik Bir Etüt Analizi", *E-Journal of New World Sciences Academy*, D0134, 8(2), 291-304.

- Ercan, Nevhiz ve Orhan, Yıldırım, Şebnem, (2016), “Yetişkin Çalgı Eğitiminde Öğrenme - Öğretme Stratejileri”, The Journal of Academic Social Science, 4 (37), 1-12.
- Ercan, H. ve Orhan, Ş. (2017). Sebastian lee op.31 etüt kitabı 13.etüdün incelenmesi. *Asos Journal Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(55), 383-399.
- Güler, Başak, (2007), Viyolonsel Eğitime Yönelik Olarak Geliştirilmiş Bir Etüt Analiz Modeli, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Kurtuldu, M. Kayhan, (2009), “Czerny Op. 299 30 Numaralı Etüde Yönelik Teknik ve Biçimsel Analiz”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (1), 28-38.
- Özay, Serkan, (2005), Viyola Öğretiminde Kullanılan Mazas “Special Etudes op. 36” Metodunun Sağ ve Sol El Teknikleri Yönünden İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Parasız, G. (2010). Eğitim müziği eksenli keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin tespitine yönelik bir çalışma. *Sanat Dergisi*, 0(15), 19-24.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. Tıpkı Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.